

KON IGULDEN

DŽINGIS-KAN
KONJANICI DIVLJINA

treći deo epske sage o velikom osvajaču

Prevela Magdalena Reljić

alnari
PUBLISHING

Beograd, 2009.

PROLOG

□ lamen bukti u sredini kruga. Senke trepere oko tamnih figura koje igraju oko vatre s uzdignutim sabljama. Njihove odore lepršaju dok moćnim glasovima pevaju ratničku pesmu. Svirači vešto prebiraju po žicama svojih instrumenata, udarajući ritmično nogama o zemlju.

Tik uz vatru kleči kolona mongolskih ratnika, obnaženih pleća sa rukama vezanim na leđima. Iako su zatočnici, lica su im potpuno bezizražajna. Njihov oficir Kurhask je u bici zadobio teške povrede. Krv mu curi iz razbijene usne i desno oko mu je zatvoreno od otoka. No, bilo je i gorih dana. Kurhask je ponosan na svoje borce jer odbijaju da pokažu strah. Čutke posmatra kako tamnoputi pustinjski ratnici vrište na zvezde, mašuci svojim krivim sabljama umrljanim krvlju njegovih boraca. Čudna su sorta, razmišlja Kurhask, ovi ljudi u višeslojnoj odeći, sa ogrtačima preko širokih pantalona. Većina je bradata, zbog čega im usta podsećaju na crveni prorez u crnim čekinjama. Kao grupa, viši su i mišićaviji od najkrupnijih mongolskih ratnika. Vonjaju na neobične začine i skoro svi žvaću tamno korenje, izbacujući mrke ispljuvke na zemlju. Kurhasku se istinski gade ali on to ničim ne pokazuje dok gleda kako se propinju i trzaju u frenetičnom transu.

Mongolski zapovednik umorno odmahuje glavom. Tek sada shvata koliko se opustio. Ratnici koje mu je poslao Temug, njih dvadeset, bili su dobri borci ali loši taktičari. U pokušaju da zaštite kola sa darovima i mitom, reagovali su sporo i pali u ruke neprijatelju. Kurhask se u mislima vraća nekoliko meseci unazad, kada je, uljuljkan mirovnom misijom, olabavio disciplinu. Bila je to kobna greška. On i njegovi ljudi su se našli u surovim kanjonima strmih planina. Prošli su dolinu zrelih useva koje su od siromašnih seljaka trampili za jednostavne poklone. Srećom, ulov je bio obilat pa su njegovi ljudi u ime slavlja ispekli ugojenog jelena. Možda im to nije trebalo. Seljaci su ih upozoravali na nepristupačne planine, ali ih nije razumeo. Nije bio u svađi sa brdskim plemenima, međutim, domaći ratnici su ih zarobili usred noći, iskrsavši iz tame sa divljim kricima i zaklavši njegove ratnike na spavanju. Kurhask nakratko sklapa oči. Samo njih osam je izvuklo živu glavu, iako svog najstarijeg sina nije video od početka napada. Dečak je bio u izvidnici i Kurhask se nada da je preživeo kako bi odneo vest kanu. Ova misao mu donekle ublažava nagomilani gnev i očaj.

Kola sa srebrom, žadom i namirnicama su opljačkana. Kurhask ispod spuštenih lukova primećuje da su mnogi divljaci sada obučeni u mongolske dolame umrljane krvlju.

Pesma se pojačava i plesačima počinje da izbija bela pena na usta. Kurhask se uspravlja u leđima kada vođa plemena isuče nož iz korica, prateći taj čin izbezumljenim vriskom. Kurhask razmenjuje poglede sa ostalim ratnicima.

„Posle ovoga ćemo biti duhovi i videćemo goru našeg doma“, dovikuje im. „Kan će saznati i osvetiće nas.“

Njegov smireni ton kao da navodi arapskog koljača na još veći bes. Senke mu titraju na licu dok vitla oštricom mongolskim ratnicima nad glavom. Kurhask ga bezizražajno gleda. Kada je smrt neminovna i zlokobno dahće za vratom, sav strah naglo nestaje, zamenjen večnim spokojem. Kurhasku to uliva bar neku utehu. Iskreno se nada da će njegove žene liti suze kada budu čule.

„Budi jak, brate“, uzvikuje on svom saborcu.

Pre nego što stigne da mu odgovori, njegov ratnik ostaje bez glave. Arapi oduševljeno kliču dok zemlja upija krv ubijenog Mongola. Koljač se ceri. Zubi su mu neobično beli u tami. Sledećeg trenutka njegova

sablja odrubljuje još jednu mongolsku glavu koja se kotrlja po prašnjavoj zemlji. Kurhask oseća kako mu se grlo steže od gneva i nemoći, gušeći ga. Ovo je zemlja jezera i čistih planinskih reka, dve hiljade milja zapadno od Pekinga. Seljani koje su tu zatekli bili su začuđeni, ali prijateljski nastrojeni. A samo jutros, Kurhask je krenuo na put sa njihovim blagoslovom i slatkim kolačima koji su mu se lepili za zube. Jahao je pod vedrim nebom i nije ni sanjao da će brdska plemena biti obaveštena o njihovom prisustvu. I dalje ne zna zašto su ih napali, osim zbog obične pljačke. Kurhask diže pogled ka brdima, ne bi li ugledao neki znak, nadajući se da njegova smrt neće proći nezapaženo. Naočigled svog sina ne može da pogine kukavički. Neka to bude poslednji dar koji će mu dati.

Koljaču su potrebna tri poteza rukom da odrubi treću mongolsku glavu. Začudo, podiže je držeći je za kosu i pokazuje ostalim divljacima, smejući se i pevajući na svom čudnom jeziku. Kurhask je za potrebe izaslaništva počeo da uči arapski, ali ova bujica reči ga zbunjuje. Sa prezrivo osmehom na licu posmatra kako se ritualni pokolj nastavlja, sve dok ne preostane još samo on.

Kurhask diže glavu i neustrašivo zuri u svog dželata. Preplavljuje ga olakšanje kada primeti pokret s druge strane vatre. Nešto belo se pomera u tami, mameći mu osmeh. Njegov sin mu stavlja do znanja da je tu. Međutim, pre nego što se dečak oda, Kurhask spušta glavu. Daleki treptaj nestaje, ali on je spokojan i sva napetost iz njega ističe. Kan će saznati.

Diže pogled ka arapskom ratniku u trenutku kada ovaj zamahne svojom krvavom sabljom.

„Moj narod će opet doći“, upozorava ga Kurhask.

Avganistanski ratnik okleva, ne shvatajući šta mu ovaj govori.

„Zemlja nek ti napuni usta, neverniče!“, uzvikuje koljač mongolskom zapovedniku.

Kurhask umorno sleže ramenima.

„Nemaš *pojma* šta činiš“, odgovara mu. Mač poleće nadole.

PRVI
DEO

1

□ etar huči kroz visoke grebene. Iznad njih se valjaju mračni oblaci, praveći izduženu senku u podnožju. Jutro je tiho i zemlja deluje pusto dok dva konjanika jašu na čelu uske kolone. Jagun od sto mladih mongolskih ratnika neometano putuje već hiljadu milja, osluškujući samo topot i rzanje svojih konja. Kada zastanu da se odmore, prašnjava zemlja oko njih odjekuje tišinom.

Cubodaj je general velikog kana i to pokazuje svojim držanjem. Oklop mu je od nauljene kože sa gvozdanim pločicama, višestruko probušenim i mestimično zarđalim. Šlem mu je ulubljen na mestu gde mu je jednom spasao život. Sva njegova oprema je pohabana, ali on je i dalje tvrd i nemilosrdan, poput zaleđene zemlje. Tokom trogodišnjeg putovanja na sever, izgubio je samo u jednoj manjoj čarki i već sledećeg dana se vratio da uništi pleme, svestan da će se reč o tome daleko proneti. Naučio je da prati tragove na zemlji koja je svakim kilometrom sve hladnija. Ne poseduje mapu područja kroz koje putuje, samo glasine o dalekim gradovima sagrađenim na rekama zamrznutim tako čvrsto da se na njima može ispeći i vo.

Desno od njega jaše Đoči, najstariji kanov sin. Tek je napunio sedamnaest i već je ratnik koji bi mogao da nasledi vođu nacije a možda čak i Cubodaju zapoveda na bojištu. Đoči na sebi ima sličan oklop od

namašćene kože i gvožđa, dok su mu sedlo i oružje isti kao i kod ostalih ratnika. Cubodaj zna da je Đočiju dovoljno sledovanje suve kobilje krvi i mleka da se okrepi. Zemlja ne oprašta onima koji olako shvate preživljavanje i obojica će posle ove zime izvući važne životne lekcije.

Đoči oseća na sebi Cubodajev ispitivački pogled i za trenutak zbušnjeno trepće, iako je uvek u pripravnosti. Sa velikim generalom je proveo više vremena nego njegov otac, ali stare navike je teško promeniti. I dalje ne veruje Cubodaju, iako ga bezgranično poštuje. Zapovednik Mladih vukova ima dar za ratovanje, iako to uporno poriče. Cubodaj veruje u izviđače, obuku, taktiku i streličarstvo iznad svega, zbog toga njegovi ratnici ređaju samo pobeđe, bez obzira na odnos snaga sa neprijateljem. Dok druge zanimaju mačevi i sedla, Cubodaj se bavi samo vojevanjem, i Đoči zna da je privilegovan što uči upravo od njega. Dečak se ponekad pita koliko je njegov brat Čagataj odmakao prema istoku. Sanjarenje ga često ponese dok jaše brdima, zamišljajući kako se njegov brat i otac dive snazi i veličini kakvu demonstrira.

„Koja ti je najvažnija stvar u tom zavežljaju?“, pita ga Cubodaj. Đoči za trenutak diže pogled ka tmurnom nebu. Raduje ga Cubodajevu ispitivanje.

„Meso, generale. Bez mesa ne bih mogao da se borim.“

„Zar nisu luk i strela?“, pita Cubodaj. „Kako bi se borio bez luka i strele?“

„Nikako, generale, ali bez mesa sam previše slab da bih koristio luk i strelu.“

Cubodaj glasno stenje na ovaj odgovor.

„A kad pojedješ sve meso, koliko dugo možeš da živiš na krvi i mleku?“

„Najviše šesnaest dana uz tri zdrava konja.“ Đoči odgovara bez mnogo razmišljanja. Ovu lekciju je uvežbao davnih dana, vraćajući se s Cubodajem i još deset hiljada ratnika iz pohoda na kinesku prestonicu.

„Koliko daleko možeš da jašeš u takvim uslovima?“, nastavlja Cubodaj. Đoči sleže ramenima a brzo odgovara.

„Dve i po hiljade kilometara na odmornim konjima. I polovinu od toga dalje ako spavam i jedem u sedlu.“

Cubodaj primećuje da mladić s lakoćom premešta uzde u drugu ruku.

„Šta je problem kod planinskog grebena ispred nas?“, najednom pita.

Đoči diže glavu, trzajući se. „Pa...“

„Brže! Ratnici čekaju tvoju odluku. Njihovi životi zavise od tvoje zapovesti.“

Đoči teško guta, jer Cubodaja smatra vrhunskim znalцем.

„Sunce je iza nas, znači da ćemo kilometrima biti viđeni dok ne stignemo do vrha.“ Cubodaj sporo klima glavom i Đoči nastavlja. „Zemlja je suva. Ako prebrzo pređemo preko najviše uzvišice, podići ćemo oblak prašine.“

„Tako je“, uzvraća Cubodaj. Dok govori, zariva pete i galopom nastavlja ka planinskom vencu. Kao što je Đoči predvideo, stotine ratnika podiže oblak crvenkaste prašine iznad kolone. Neko će ih sigurno videti i izvestiti svoje pretpostavljene o njihovom položaju.

Cubodaj ne zastaje sve dok ne stigne do planine. Svoju kobilu tera uz krševitu strminu. Đoči prati njegov tempo, kijajući od prašine nakupljene u nozdrvama. Cubodaj zastaje na pedeset koraka ispod vrha, odakle se strma litica spušta u dolinu. Bez zapovesti, njegovi ljudi pred njim dele formaciju, poput luka nacrtanog na zemlji. Očigledno dobro poznaju narav svog generala.

Cubodaj napeto zuri u daljinu. Planinski venac opkoljava ravnicu kroz koju protiče reka, nadošla od prolećnih kiša. Duž njenih obala sporo kaska kolona sa jarkim barjacima. U nekoj drugoj situaciji ovaj prizor bi oduzimao dah, ali Đočiju se stomak grči od strepnje i divljenja. Deset, možda jedanaest hiljada ruskih vitezova jaše na konjima. Iza njih pomaljaju se kućice zlatnih i crvenih boja. Prati ih jednako duga kolona zaprežnih kola i rezervnih konja, žena, dece i posluge. Sunce bira taj trenutak da probije kroz tamne oblake i obasja dolinu. Vitezovi nestvarno blešte.

Njihovi su konji veliki i tromi, skoro duplo teži od mongolskih. Čak i ljudi koji ih jašu neobičan su prizor za Đočija. Sede kao da su od kamena, nepoljuljani i čvrsti u metalnim oklopima koji ih pokrivaju od glave do pete. Vitezovi očigledno jašu u boj, opremljeni dugim kopljima uvezanim kožom za sedlo i uperenim ka nebu. Đoči primećuje sekire i mačeve koji vise o pojasu svakog konjanika, zajedno sa štitovima u

obliku lista, okačenim o sedlo. Svileni barjaci se vijore iznad njihovih glava, delujući raskošno na zracima sunca.

„Sigurno su nas videli“, mrmlja Đoči, gledajući u oblak prašine iznad svoje glave.

General se okreće u sedlu da ga pogleda.

„Oni nisu ljudi iz ravnice, Đoči. Zaslepljuje ih daljina. Bojiš li se? Prilično su krupni ovi vitezovi. Ja bih se uplašio.“

Đoči oseća tremu u stomaku. Otac bi mu se verovatno podsmehnuo, ali Cubodaj govori sa iskrom u očima. General ima tek dvadeset i nešto, i možda je previše mlad da bi komandovao tako velikom vojskom, ali je neustrašiv. Đoči zna da general ne mari za velike konje ili ljude u oklopima koji ih jašu. Naprotiv, uzda se u brzinu svojih Mladih vukova i njihove precizne strele.

Jagun se sastoji iz deset arbana, na čelu sa oficirima. Po Cubodajevoj zapovesti, samo njih deseterica nose teške oklope. Ostali na sebi imaju kožne prsluke ispod debelih dolama. Đoči zna da bi Džingis ovde naredio napad, ali Cubodajevi ljudi odlično obavljaju svoj posao. Mogu da napadnu u svakom trenutku jer galopiraju brže od pompeznih ruskih vitezova i ne znaju za strah. Poput Cubodaja, mirno sa uzvišice posmatraju kolonu, čekajući da budu primećeni.

„Znaš li da je tvoj otac poslao glasnika da me vrati kući?“, pita Cubodaj.

Đoči klima glavom. „Svi to znaju.“

„Nadao sam se da ćemo otići još severnije, ali povinujem se volji tvoga oca. Razumeš li?“

Đoči zuri u mladog generala, zaboravivši nakratko na vitezove koji sporo jašu kroz dolinu.

„Naravno“, odgovara dečak, bezizražajnog lica.

Cubodaj ga iznenađeno gleda.

„Nadam se da je tako, Đoči. Tvoj otac je čovek kojeg sledimo. Pitam se kako će reagovati kada vidi koliko si izrastao.“

Đočiju se lice krivi od gneva, ali samo za trenutak, pre nego što duboko uzdahne. Cubodaj mu je više od oca, na mnogo načina, ali dečak ne zaboravlja šta je istinska odanost. Na Džingisovu zapovest, Cubodaj bi ga ubio. Dok posmatra mladog generala, oseća trunku žaljenja, ali ne u toj meri da bi zategao luk.

„Mom ocu su potrebni odani ljudi, Cubodaju“, podseća ga Doči. „Sigurno nas nije pozvao da pijemo i lenčarimo. Verovatno je otkrio neke nove zemlje koje treba pokoriti. Kao pravi vuk, uvek je gladan, čak i punog stomaka.“

Cubodaj se mršti na ovakav opis kana. U protekle tri godine nije primetio nikakvu simpatiju u Dočijevim opisima svog oca, iako je u njima bilo čežnje, koja je, doduše, s vremenom jenjavala. Džingis je poslao dečaka da bi se vratio kao muškarac i Cubodaj će se pobrinuti za to. Uprkos svoj ogorčenosti, Doči je na bojištu hladne glave i ostali ratnici ga gledaju s ponosom.

„Imam još jedno pitanje za tebe, Doči“, nastavlja Cubodaj.

Doči se prezrivo smeška.

„Pun si pitanja, generale.“

„Već kilometrima vučemo za sobom ove vitezove, iscrpljujući im konje. Zarobili smo im izviđače i ispitali ih, ali i dalje ne znam gde je taj Jerusalim koji traže, niti ko je taj beli Hrist.“ Cubodaj sleže ramenima. „Možda ću ga jednog dana sresti sa isukanim mačem, ali svet je veliki, a ja sam samo čovek.“

Dok govori, pogled mu je prikovan za oklopljene vitezove i vijugavu kolonu iza njih.

„Moje pitanje, Doči, jeste ovo. Ti vitezovi mi ništa ne znače. Tvoj otac me je pozvao i mogao bih sada da se vratim, dok su konji još debeli od letnje trave. Zašto smo onda i dalje ovde?“

Kada mu odgovori, Dočiju su oči neobično hladne.

„Moj otac će odlučiti šta nam je činiti, ali nema boljeg načina da čovek provede godinu nego u ratu s neprijateljem. Moraš da priznaš, generale. A to je jedini razlog koji ti je potreban.“

Cubodaj nepokolebljivo pilji u daljinu.

„Možda će te ovo uvrediti, ali ti se kriješ iza njegovih reči. Zašto smo ovde, Doči? Zašto ne želimo njihove debele konje, makar i zbog mesa. Zašto da ugrožavam život svojim ratnicima da bih razbio kolonu koju vidiš?“

Doči iritirano sleže ramenima.

„Ako nije zbog toga, onda stvarno ne znam.“

„Zbog tebe, Doči“, odgovara Cubodaj. „Kada se vratimo tvom ocu, videćeš sve oblike borbe, u svim vremenskim uslovima. Ti i ja smo

osvajali sela i pljačkali gradove; jahali kroz pustinje i šume tako guste da ne vidiš prst pred okom. Posle svega toga, Džingis u tebi neće naći slabosti.“ Cubodaj se kratko smeška kad primeti Đočijev skamenjeni izraz lica. „Biću ponosan na tebe kad ostali ratnici kažu da si veštine stekao pod zapovedništvom Cubodaja Odvažnog.“

Đoči se ceri kad začuje ovaj nadimak. U logoru očigledno nema tajni.

„Eno ga“, mrlja Cubodaj, pokazujući na daleku figuru konjanika koja se izdvaja iz viteške kolone. „Našeg neprijatelja predvodi vrlo hrabar čovek.“

Đoči zamišlja iznenadni užas među vitezovima kada pogledaju na planinu i tamo spaze mongolske ratnike. Cubodaj tiho stenje kada se veća grupica izdvoji iz kolone i krene uzbrdo, spremajući svoja duga koplja. General kezi zube, posmatrajući kako se razdaljina između njih rapidno smanjuje. U svoj svojoj gordosti, napašće uzbrdo. Cubodaj jedva čeka da ih nauči lekciju iz vojevanja.

„Đoči, pokaži mi svoju tablicu.“

Dečak poseže za kožnom futrolom na zadnjem delu sedla, odmah pored luka. Iz nje vadi pločicu od čistog zlata sa žigom vučje glave. Teška je dvadeset unci i velika tek toliko da mu stane u dlan.

Cubodaj ignoriše tvrdoglave vitezove koji napreduju uzbrdo, ka najstarijem Džingisovom sinu.

„S tim imaš pravo zapovedanja nad hiljadu ratnika pod mojim vođstvom. Oni koji zapovedaju jagunom imaju istu takvu, samo srebrnu.“ Cubodaj podiže nešto veću pločicu od beličastog metala. „Razlika je u tome što se srebrna tablica dodeljuje vođama koje biraju oficiri svakog arbana pod njim.“

„Znam“, nestrpljivo će Đoči.

Cubodaj se okreće da proceni kojom brzinom im se vitezovi približavaju.

„Zapovednici ovog jaguna su tražili da ih ti predvođiš, Đoči. Nema to nikakve veze sa mnom.“ Podiže srebrnu tablicu i Đoči je ushićeno uzima, vraćajući mu zlatnu. Cubodaj je ozbiljan i zvaničan ali mu oči neobično iskre.

„Kada se vratiš ocu, Đoči, imaćeš sve činove i položaje.“ Vojskovođa zamahuje rukom, pokazujući oko sebe. „Desno, levo i u sredini.“ Pogled zadržava na vitezima koji predvodi jurišnu kolonu uzbrdo, a zatim primećuje pokret u daljini. Oštro klima glavom.

„Vreme je. Znaš šta treba da radiš, Doči. Zapovedaj svojim.“ Bez ijedne reči, Cubodaj tapše dečaka po ramenu i jaše do ruba litice, ostavljajući jagun jahača u nadležnosti novoizabranog, mladog vođe.

Doči na sebi oseća na stotine pogleda svojih ljudi, ali krije zadovoljstvo. Svaki arban od deset ratnika sam bira ko će ih predvoditi, zatim oni biraju jednog među sobom ko će predvoditi sto ratnika u boju. Velika je čast biti tako izabran. Glas u njegovoj glavi mu šapuće da su to učinili samo iz poštovanja prema njegovom ocu, ali on odbija da veruje u to. Zaslužio je to pravo i srećan je zbog toga.

„Strelci, u vrste!“, uzvikuje Doči, stežući uzde ne bi li sakrio napestost. Njegovi ljudi šire vrste kako bi strelci imali dovoljno prostora. Doči se za trenutak osvrće, ali Cubodaj ga je uistinu ostavio samog. Ratnici žudno čekaju sledeću zapovest i on na lice navlači bezizražajnu masku. Mora ostati pribran, opominje sebe i podiže stisnutu pesnicu, osluškujući kako mu srce mahnito tuče u grudima.

Na četiristo koraka od neprijatelja Doči naglo spušta ruku i prve strele paraju nebo. Vitezovi su još predaleko, ali već podižu svoje štitove koji im zaklanjaju skoro celo telo. Dugi štitovi pokazuju svoju pravu svrhu kada ni posle drugog pokušaja mongolskih strelaca nijedan ruski konjanik ne padne.

Krupni konji nisu brzi, ali se jaz između dve vojske smanjuje, primećuje Doči. Na dvesta koraka on diže pesnicu po treći put i još sto strela biva napeto. Nije siguran da li će sa ove udaljenosti probiti viteške oklope. Dosad nisu uspeli.

„Gađajte kao da nikad niste imali luk“, urla on.

Ratnici oko njega se cere, otpuštajući strele kao jedan. Doči se instinktivno trza kada kopljišta prelete preko neprijateljskih glava, kao da su ih ispalili potpuni laici. Samo nekolicina pogađa konje. Topot konja postaje sve glasniji i prvi redovi mongolskih ratnika nestrpljivo stežu svoja koplja.

Zagledan u vitezove, Doči s lica briše strah, dopuštajući da ga obuzme bes. Sve što želi je da isuče mač i potera svog konja niz padinu. Besno odmahuje glavom i menja odluku.

„Povlači se na vrh litice“, uzvikuje. Zatim zateže uzde i okreće svog konja. Njegov jagun glasno negoduje, stvarajući kaos u svojim redo-

vima. Doći iza sebe čuje trijumfalne povike i žuč mu se diže u grlo, da li od straha ili besa, nije siguran.

Ilja Majajev trepćući odagnava znoj iz očiju, shvatajući da se Mongoli kukavički povlače. Kao i bezbroj puta ranije, popušta stisak na uzdama i udara pesnicom po grudima, moleći se svetoj Sofiji da mu te nevernike baci pod kopita. Pod okloptom i postavljenom bluzom Ilja nosi česticu njene ključne kosti u zlatnom kovčežiću. To je najveća vrednost koju poseduje. Novgorodski monasi su ga uverili da će ga čuvati od svake napasti, čak i sada, dok sumanuto jaše preko litice. Njegovi ljudi su još pre dve godine iz prestonice krenuli na put, noseći na istok poruku za princa pre nego što se konačno vrate na jug i započnu dugo putovanje u Jerusalim. Ilja se zajedno sa ostalima zavetovao da će to sveto mesto braniti od nevernika koji prete da ga unište.

Ovo bi trebalo da bude putovanje molitve i posta pre nego što svoje veštine i znanje prenesu tim bezbožnicima. Umesto toga, mongolska vojska ih u ovom području uporno prati. Ilja izgara od želje da im se približi, dovoljno da ih sve poubija. Saginje se u svom sedlu, grabeći za neprijateljskim konjanicima u begu.

„Predaj mi ih, Gospode, i polomiću im kosti i zgaziti njihove lažne bogove“, mrmlja sebi u bradu.

Mongoli mahnito jašu niz liticu, ali ruski konji su snažniji i brzo ih sustižu. Ilja oseća kako uzbuđenje među njegovim vitezovima raste, jer jedni drugima dovikuju reči ohrabrenja. Proteklih dana su izgubili saborce u noćnim streličarskim napadima. Izviđači su nestali bez traga, samo je nekolicina nađena u besprizornim stanjima. Za proteklih godinu dana, Ilja je video više spaljenih gradova nego što može da nabroji. Gusti, crni dim neprekidno prati njegovu očajničku poteru. Mongolski divljaci mu uvek pobegnu ispred nosa, terajući ga da galopira za njima sve dok mu konj ne zanemoća, zapljuskujući ga svojom belom belom pljuvačkom.

„Juriš, braćo!“, uzvikuje Ilja, znajući da se neće umoriti sve dok ne stigne neprijatelja. Mongoli vređaju sve što on ceni i poštuje, od mirnih ulica Novgoroda do veličanstvenog hrama koji slavi njegovog svetitelja.